

Nro. 42.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsben, Kedden Novembernek 24-ik napján
1801-ik esztendőben.*

B é t s.

Tekintetes Nógrád Vármegyének sok esztendőktől fogva szolgált érdemes első All. Ispánnya, Királyi Tanácsos Tekint, Boros Jenői *Muzslay Antal* Urat Vice-Palatinúságra emelni méltosztatott a' Felséges Palatinus Ö Fő Herczegsége.

Nagy Britannia

London; October 30-ikán: —

Ha fontosoknak tartódhattak néhány esztendők alatt a' Pitt, Foxs, Sheridan 's más Anglus híres Orátorok' beszédjei, a' mellyek által ezt a' kérdést: szükséges e' a' hadak folytatása, vagy nem szükséges? gyakran ízben igen hevesen

T t

vítatták — most még fontosabbnak tartódhatnak, mikor már nem a' had, hanem a' békelesség teszi az ő beszédjeiknek matériáját. (A' közéleti M. Kurirban is voltak már ezen beszédekből valamely részetskék elő hozattatva: mostan így következnek kövebbetskén) — „

A' Felső Házban — Lord Bolton: „En nem akarok most a' békelesség' feltételeinek vizsgálásába belé bocsátkozni: csak arra az időpontra fordítom figyelmetességemet, a' mellyben miniszterjeink ezen békelességet kötötték. A' leg kedvezőbb időpont volt ez. Ők nem várták el azt, hogy mi a' mi fejedelem kútfejeinknek apadásait kezdjük érezni, sem azt, hogy a' békelességet keresni kéntelenítettünk, midőn talám csak olyannal kellett volna meg elégednünk, a' melly csak igen kevés ideig tarthatott volna; sem azt az időt, midőn a' hadakozásnak további folytatása haszontalan, és annak fundamentoma nem nemzeti, és nem is törvényes lehetett volna. Kevélységgel és megalégedéssel szemlélem, hogy miniszterjeink a' békelességes alkudozásra egy olyan időt választottak ki, midőn fejedelem kútfejeink a' népnek buzgósága és indulatja által ditsőfféges virágzásban vannak, és a' midőn a' nemzet a' maga tehetőffégit, férjfiui hathatos és eltökélt magaviselete által, éppen a' midőn az ellenség a' maga hozzánk való beütésével leg keményebben fenyegetődzne, ilyen tündöklő módon ki mutatta, 's bátorságának, áthatatosságának, és erejének leg fényesebb bizonyosságait adta. Örvendek én mind ezeknek a' dolgoknak mivelhogy nem mondhatják azt, hogy a' népnek ily fennhangon való örvendezése az ő igen nagy félelme' megszünésének következése volna; nem mondhatják, hogy a' békelesség, annak a' vilzsa fordult szabadságnak győzedelmei által sikortatódott volna ki, a' melly elég sokáig feresztette vérben a'

világot. Ennek a szabadságnak princípiumi, nem maradtak győzedelmeknek — —

„A maga Constitutzióját szerető és betsülő Britannusnak, igen szerentsésnek kell tartani magát, hogy az ő Constitutziója minden zürzavarok között ki menekedhetett, és hogy mint a Király a maga beszédeben ki jelentette, az, a mi maradványainknak is változás nélkül fog által adatatni. Örvendek én annak, hogy a békefég, ezen időpontban kötött meg; mert mi lehetne Britanniának egy nagyobb és dicsőösebb győzedelme annál, hogy ő olyan időpontban kötött békefégét, midőn az ő hajós, és fegyveres seregei az Északi fagyos tengerektől fogva a Herkules oszlopaiig, és az Afrikai Zónáktól fogva Asiának és Amérikanak határaiig, győzedelemben foglalatoskodtak. Kettőzve vérbenem a Britannus vér; midőn látom, hogy a mi Hérosainknak győzedelmeik tsak arra valók voltak, hogy azok által tsak a mérseklettség nagy lelkének győzedelmei, mellyek mindenütt követőink voltak, gyakoroltattassanak; midőn látom, hogy azon Hérosoknak, a kik Egyiptomot meg szabadították, vitéz tselekedeteik tsak azért vitettek tökélettelgre, hogy azon országot, az ő törvényes urának ismét vissza adják; midőn látom, hogy azoknak a fényes triumfusoknak, a mellyekre Britannia szert tenni kívánt, nem nyereség és nevedés, hanem tsak emberek boldogsága, emberektsendellege, volt a tzeljok.

„Örömmel el telve vetem a jövő időkre szemeimet, mivelhogy egy olyan hajós és fegyveres erő, a milyen a miénk, tsalhatatlan kezesse lehet nállam a békefég tartósságának. Arra a tsatázásra, a mellyet a mi hazánk egyedül állított ki, el ragadtatás és tiztelettel telyes félelem nélkül nem tekinthetek. Hasonlitsák öfzke uraságotok, a mi állhatatosságunkat, hérosi tse-

lekedeteinket, tsak a' Német Birodalom' némely részeinek magaviseletivel, és egyenetlenkedésivel: meg fogják látni, melly kellemetes ábrázatban fog Britannia szemeik eleibe tűnni, a' melly az Európát sokáig pusztító tsuda = állat előtt magát meg nem hajtván, egyedül, meg rettenés nélkül áll véle szemben. Győzedelmeskedve lépünk le a' tsatározó helyről: most nem szükség elhagynunk szövetséges társainkat, mint ezt maízzór kívánta vólt ellenségünk. Éljen sokáig ezen békeféséggel a' nemzetünk — ne felejtkezzék el soha betsben tartani a' maga Constitúzióját — és ne keresse soha a' vad képzelődéseken fundálódó változásokban a' maga bölcsőségét!

Hertzeg Bedford: — Az én princziprumaim, úgy mond, ismértesek; tellyesféséggel nem azért állok fel, hogy beszédem által az egygyeséget meg zavarjam: hanem, hogy én is a' Királyhoz szolló közfönő levélre voksóljak. Ha vólna valami, a' miben az előttem való Orátórral égyet nem érthetnék, tsak ez lehetne, hogy az az időpont, melyben a' békeféség meg köttetett, arra, a' legalkalmatosabb lett vólna. Lehettek vólna már arra bizonyóson több alkalmas szempillantások is. De én ezzel nem vádolólok a' mi mostani ministereinket: el követtek ezek mindent, hogy a' békeféséget a' lehető hamarsággal helyre állithassák. És én ezt közfönöm nékiek. Hanem ahoz is reménségem vagon egyfzersmind, hogy a' Constitúzió is nem soká vilizza fog adattatni, a' mellytől a' nép már elég régen meg fésztaott.

Az Alsó Házban — Fox: — „Tsak azért állok fel, úgy mond, hogy a' közfönő levélnek a' leg nagyobb indulattal partját fogjam, és a' Frantzia Respublikával való megbékéllésből származó belső meg elégedésemet, melyben az egész nép réizes véllem, ki nyilatkoztaam. Most nintsem

annak ideje, hogy a' békeesség' feltételei felett perlekedjünk: azonközben akár milyenek légyenek ezek a' feltételek, tsakugyan kéntelen vagyok én minden esetben örvideni egy olyan történetnek, a' melly a' hadakozással elválhatatlanul özfize köttetve lévő inségeknak határt vét.

Pitt: — Kapva kapok az alkalmatosságon, hogy örömmel és mintégý magamon kívül való ragadtatással életemben leg előbför voksóljak egy olyan dologra, a' mellyet gondolható képpen mindenek helyben hagynak. Idő előtt való lenne ugyan a' békeességnek előjáró czikkelyeire tzelozni: hanem tsakugyan mondhatok annyit most is, hogy én meg vagyok gyözödvé a' felől, hogy a' mi Frantzia országgal kötött békeességünk, és az Élfzaki Hatalmasságokkal való Alkú, a' meg vizsgáltság után, igen ditsöfféges dolognak fognak találtatni. Hanem, az előttem beszélt Orátornak utólfó szavaiban nem értek egygyet. Azért a' mérseklettségért és böltsességért, a' mellyel az Országlósfék ezeket az alkudozásokat folytatta, jussa van ennek a' haza' háládatossághoz. — Egyéb vagyon valami a' mellyet én el nem halgathatok, t. i. a' Britanniai hajós és fegyveres feregeknek, buzgóságok, vitézségek, fenytéktartások és állhatatosságok. Ezek példa nélkül valók vóltak, és tökéletes gyözedelemmel koronáztatnak meg. Azt sem múlathatom el, hogy az Anglus népnek minden terheltetések között ki mútatott tsendes türedelme, és erős patriotasága felől, itten közönséges nyilatkozttatást ne tegyek. Azonközben, a' népnek is nagy meg elégedésre szolgálhat az más felől, hogy ötet a' legnagyobb probák meg nem gyengithették, 's hogy az ő Képviselői is (a' Parlamentom tagjai), az ő javának előmozdítása mellett mind végig hűségesek maradtak, és a' tsatát, az ő fegedelmivel, ditsöffégesen és hasznoson végezték el.

Windham (volt *Minister*) : — „Nem kívánom ugyan meg zavarni azt az egygyességet, a' melly ily betsesnek tartatik közöttünk : hanem, tsakugyan szemembe tűnik a' békefféges feltételeknek veszedelmesvolta. Különösnek látfzhatik lenni, hogy ez a' félelem egyedül tsak éngem'logott el: de nem tehetek rólla. Az én gondolatom erőssen ellenkezik azokétól, a' kik a' mi békeffégünket hasznosnak és igen ditsőffégesnek tartják : mert én abban sok féle veszedelmeket látok. Ha azt meg gondolom, hogy mi képpen folytattuk mi azt a' hadakozást, és hogy a' mi iparkodásainknak mely példa nélkül való következéseik voltak, kéntelen vagyok úgy nézni ezen békefféges álkut, mint a' mi nemzeti tulajdonságunknak egy ki törlődhetetlen petsétjét. Én nem vehetek részt ezen közönséges örömben. Hogy én a' közönséges öröminnep : napon gyászban vagyok, hogy sírató ábrázatba öltözködtem, midön körültem mindenek vígadnak, ennek okát meg magyarázni tartozom. Azt mondom tehát: hogy az örvendezésre semmi okot nem látok. A' veszedelemmel fenyegetődző kinézések, késerüvé teszik nekem a' moztani örömet. Félek, hogy a' békeség, az ország' veszedelmére tör útat. A' világoztások és örvendező kiáltások, nem győzhetnek meg eléggé éngem' tett lépéseinknek bölts vóltokról. Az én gondolataimat a' ki rakott gyertyák nem vidámithatják meg. A' haldokló hazának halotti gyertyái ezek. Tartok tölle, hogy az én nemes szívü barátom, halálos szúrást ejtett a' hazán, mikor a' békefféges alkut aláírta. Tudom én azt a' tapasztalásból, melly szükséges kötelességünk légyen nekünk az örökké való ilteni gondviselésnek fejet hajtánunk, és örökké is kész vagyok mindent annak kegyelmétől várni, de azt is tudom, hogy iparkodásainknak tovább kell tartani a' reménségnél, ha embereknek akarjuk meg bizonyítani magunkat. —

„Akár hova fordítom szemeimet, akár mely indító okokat hordok magamban elő: semmi féle útati nem találok a' labyrinthusból való ki:verekedésre; nem látok reménséget. Félek én a' Frantzia ország' óriási erejítől. Hogy ő a' tengeren is oly erős lehet, mint a' szárazon, tsak egy dologra, tsak a' kereskedésre van szükege. Azon alkú által, a' melly most nállunk a' közönséges vigadozásoknak tárgya, ő tökéletes szabadságot nyert a' kereskedésre, a' hajókázásra. Van nékem az a' reménségem, hogy a' veszedelemnek elháríttatása nem lehetetlen, hanem tsak gyenge reménségem van. Segítő eszközeinket, ha jól meg fontóljuk, nem találjuk elég hathatósoknak a' veszedelemhez képeft. De többet mondok. A' tisztelt Orátor (*Pitt*) azt erőssíté, hogy a' mi békeségkötésünk ditsőséges. Ha valaki azt meg mutatja nékem, hogy ez, batorságos kötés, én meg fogok ezzel is elégedni. A' köszönő levélnek nem teszen ellene magamat, és ha a' békeség szükségesnek lenni találtatott, halgatok: tsak azt hívánom, hogy az ő szükséges volta vizsgáltaffék meg.

Minister Addington: — Az én tisztelt barátom ngen körülállásoson ki botsátkozott a' békeségiek meg vizsgálására: holott még most annak tsak az előre való feltételei erőssítotték meg. Előre való vizsgálásokba botsátkozni az iránt, sem nem illendő, sem nem rendes dolog: a' melyre nézve én az iránt semmi feleletekre kinembotsáthatom magamat. Úgy látszik azonközben, mintha a' tisztelt órátor abban a' vélekedésben vólna, hogy mi a' Frantzia Respublika hatalmának tsak Koloniáinknak és kereskedésünknek nevelését igyekeznök ellenébe tenni. Minden országfoglalásaink sem helyhezteshetnek bátorságba bennünket Frantzia országnak nyúgodalmat esmérni nem tudó ditsőség szomjúzása ellen. Minden veszedelmek között, erőnk

kút - fejeinek egy pontra való szerkeztetése, 's
 Constitúciónknak és nemzetünk tüzeinek megtar-
 tása által, leg bátorságosabb állapotba helyhez-
 tethetjük ö réá nézve magunkat, leg bizonyo-
 sabbban meg tarthatjuk magunkat az egyenlő font-
 ban ö véle. A' tisztelt orátor, valamelly ismé-
 retlen kéntelenségre láttatik szavaival tzelezni :
 én semmit nem tudok ezen kéntelenségből. A' mi
 erünk segedelem kúfejeink, és nemzetünk tüze,
 minden kéntelen való további hadakozásnak ve-
 szedelmei között is meg oltalmaztak volna ben-
 nünket. Hanem kötelességün : ellen tselekedtünk
 volna, ha a' békelességet jóvá nem hagytuk vol-
 na, e'c.

Sheridán : — Reméllem, hogy a' közönő le-
 velet mindenek helybe fogják hagyni : noha na-
 gyon tartok attól, hogy az egygyetértés rövid ideig
 fog tartani; sőt bizonyos vagyok a' felől, hogy so-
 ha nem vólt kisebb egygyet - értés közöttünk. Én
 nem értek azokkal egygyet, a' kik olyan értelem-
 ben vannak, hogy ez a' békelességkötés ditsősséggel
 és tisztességgel tellyes : de ellenben azokkal se,
 a' kik azt mondják, hogy tellyességgel semmi fé-
 le békelességre nem kellett volna lépniük. Ez egy
 olyan békelesség, mellynek minyájon örvendünk,
 de a' mellyel egyikünk sem vagyunk kevélyek :
 éppen olyan békelesség kötés ez, a' milyent a' ha-
 dakozás által érdememlettünk. Ez minden hada-
 kozásaink között a' leg veszedelmesebb vólt : és
 nem gondolok olyan embert élni közöttünk, a' ki
 ilyen had után ennél jobb békelességet tsinálhatott
 volna. —

Ezen beszédek után tökéletes egygyezéssel
 helybe hagyatott a' Királynak szólló közönő
 levél.

Oktober' 30 - dikán a' békelességes előjáró tzik-
 kelyek olvastattak fel a' Parlamentomi Alsó és
 Felső Házakban, midön némely tzikkelyek felett

ismét fontos vetélkedések fordultak elő. Lord *Grenville* állott fel leg elébb: — „Az által, ugy mond, hogy a' meg köszönő levelet minden kifogás nélkül heiybe hagytam, nem folytattam meg magamat attól a' justól, hogy még némely megjegyzésekre ki ne botsátkozhassák. Ministeri vólt hivatalomra, és azon okokra nézve, a' mellyekkel én annak idejében a' hadakozást javasoltam, kéntelennek lenni érzem magamat arra, hogy azt kérdjen a' Ministerek: miként értik ök a' Frantzia országgal való előjáró tzikkelyekben, a' mi Szövetségeseinknek *integritassokat*. Igen szükséges nekünk ezen kifejezésnek valóságos jelentését tudni: különben meg nem mondhatjuk ezen tzikkelyek felől való tökéletes ítéletünket.

„Küönösön pedig és elkerülhetetlenül szükséges tudnunk Portugalliára nézve, hogy mit kellék értenünk az ő *integritássa* alatt. Ezen Szövetségeseink két vers béli békeféléget kötött: 1) Izor Spanyol országgal *Badajozban*; 2) Izor Frantzia országgal: és mindenikben bizonyos feltételekre és engedésekre ajánlotta magát. Mi már azt kérdjük most a' Ministerek: hogy Portugalliának *integritássán* mellyik integritást értik? a' háboru előtt valót e'? a' Spanyol országgal való kötésekór valót e'? vagy pedig a' Frantzia országgal való kötésekór valót? — Ha az utólsó integritássát értjük, úgy nem tsak birtokaiból nagy részt oda engedett Spanyol és Frantzia országoknak, hanem mind a' Brasiliai mind Portugalliai kikötőhelyben oly privilégiumokat engedett Frantzia országnak, mellyekkel az előtt tsak az Anglusok bírtak, és ezeknek ennekutánna igen károsok fognak lenni. A' Török udvarra és Neápolisra nézve is, szükséges meg határozva tudnunk, hogy mit értsenek Ministerjeink ezeknek is az ő integritássokon? különben az ezeket illető tzik-

kelyek felől sem mondhatjuk meg ítéletünket. Szükség kérnünk a' Király ö Felségét, hogy terjessze előnkbe mind azokat a' papirofsakat, a' mellyek ezeket a' tzikkelyeket illethetik.

Lord *Palham*: — Minekutánna az a' nemes Lord, a' ki most le üle, a' hadakozásnak, mindenkör igen hathatós beszédje által partját fogta vólna, igen fajjalom, hogy mostan a' békeségre nézve az ö Felsége Ministerei ellen az *Oppositzió* részére hajlik.

Lord *Grenville*: — Semmi nintsen czélem-től és gondolkozásom' módjától megszűzebb, mint ez: hanem magamnak, a' Királynak, 's a' hazának tartozom azzal, hogy ezen Háznak figyelmetességét, a' 6-dik Tzikkelynek kétséges értelme iránt figyelmetessé tegyen. Ha igaz, a' mit hallottunk és a' Frantzia, hivatal szerént való levelekből is olvassunk, úgy Portugallia felette nagy és minket erőssen nyughatatlanokodtató dolgokat engedett által Frantzia országnak, t. i. a' többek között a' Brasiliába való bémenetelt is, holott ez éppen a' gyökerit sérti az Anglusok' Portugalliával való kereskedésének, és jövendőre nézve tsaknem semmivé tézti azt. Szeretném tehát remélleni, hogy bizonyossá tétetődhetünk valamelyik Ministeri tag által, a' felől, hogy Portugalliánk integritássán, az ö háboru előtt való integritássát kelleffék értenünk, etc.

Valamint a' Felső Házban *L. Grenville*, éppen olyan módon kívánta az Alsó Házban *Grey* tudni a' békeséges kötés' 6-dik Tzikkelyének valóóságos értelmet Portugalliának integritássá iránt. — „En, ugymond, ha a' nemes Lord kívánságomat meg tagadja, nem fogom azt tovább sürgetni: hanem meg vallom, hogy igen kívánnám tudni a' dolgot; minthogy ennek tudásásól függ különösen az én voksomnak minéműsége, mellyet a' békeség' tzikkelyeiről adni fogok. En nem néz-

hetsen bé - húnyn szemekkel a' hazának veszedelmes állapotját: noha más felől megvallom, hogy akár milyenek legyenek is a' békeségnek előjáró tikkelyei, minden esetben dicséretet érdemelnek érte új Ministereink.

Nov. 3 - dikán így szollott *Whitbread* az Alsó Házban: — Szeretném magyarázatját hallani a' 2 - dik Tikkelynek. Abbol úgy tetszik ki, hogy mind Spanyol ország, mind pedig Hollandia igen nagy áldozatokat tettek. Tétetődött e' valami hír ezen Hatalmaságoknál a' dologról? vagy pedig rendeltek volt e' ki ezek valamely tellyes hatalmú Biztos, a' végre, hogy azon birtokokat által engedje?

Lord *Hawkesbury*: — Sem Spanyol ország sem Hollandia nem neveztek volt ki a' békeséges előjáró tikkelyeknek alairattatások előtt senkit, a' kinek az ő képeiket kellett volna viselni. Ha nem Frantzia ország elégségesnek tartódhatott arra, hogy a' maga Szövetségeseinek nevekben is alkudozzék. — Egy tisztelt társunk, a' 6 - dik Tikkelynek magyarázatját kívánta volt töllem. Ennek azt felelem mostan, hogy Portugalliának integritássát úgy kell érteni, mint a' melly állapotba, az a' Spanyol országgal való Badajosi Alkú által helyheztetődött, az az, Olivenzát által engedi Spanyol országnak, és a' kettőjük között a' Guadiana vize leszen a' határ. Ez az értelme a' Portugallia integritássának.

Grey: — Ha a' nemes Lord' szavait jól értem, ez szerént hát nem fogja visszakaapni Portugallia azon birtokait, a' mellyeket Spanyol országnak által adott. Hasonló meg - határozott feleletet kívannék arra is, hogy a' Frantzia portékák olyan szabadsággal fognak e' ez után a' Portugallus kikötőhelyekbe bé vitetődni, mint eddig az Angliaiak vitettettek?

L. *Hawkesbury*: — Erre azt jegyezhetem

meg, hogy mindenprérogátiva-engedésnek, két oldalra van. Ha Portugallia más országoknak megengedi azt, hogy gyapjuból készült portékáikat hozzá, mint mi, úgy bé viheffék, nekünk is fennmarad az a' szabadságunk, hogy más idegen országai borokat mi nálunk a' Portugalliai borokhoz hasonló lábra állítsuk. A' mi továbbá Portugalliának *intégritáffát* Brasiliára nézve is illeti: ennek határai úgy maradnak, mint a' Portugallia és Frantzia ország között hőtterett Alkuban meg határozta: ott vólt, t. i. az *Arrojova* vízíg való rész a' Frantziák' birtokában marad.

Elegyes Levelek,

Semlinből, Nov. 12 = dikén. — Vízíza térvén *Turnátsi = Bascha* céljának elérése nélkül Belgradból Konstantzinápolyba, és ott mindeneket elő bezélvén, az ólta ismét küldött el a' Császár egy más *Ronált* (ministert), ki is a' múlt héten minden fegyveres kísérek nélkül bátorsággal bément Belgrádba. Divánt tartván a' fogoly Baschánál egymásután 3 napokon, végezetre ez is tsak azt kívánta a' Jantsároktól, hogy 6 első fejeiket adják - ki: kanem ezek ennek is tsak azt felelték a' mit az elsőnek, hogy tellyességgel nem adnak ki egygyet is. Ezen válaszfal vízíza tért a' minister Ur Konstantzinápolyba. — A' makk és törökbúza igen bőv termést hoztak az idén: melyre nézve már is kezdett szálalni a' sertés árra. Nagy tsordánként és az eddig valóhoz képpelt igen türhető árron alkuszszák vásárosaink ezen szükséges házi állatot a' Török földön: és nem ok nélkül félnek, hogy nem soká talám még oltsóbban fogják el adni, mint most magok alkudták.

Páris, Nov. 10 = dikén.

Polgár *Comelli* a' Turini mettzök' Akademi-

ájának igazgatója, már el készítette Párisban az Első Konzúl' Kolossális állóképit, mellynek tizen harmadfél láb a' magassága. Azt a' szempillanatott választotta - ki Comolli a' vitéz hérosnak életéből ezen kép által való kifejezésre, a' mellyben az, a' maga győzedelmei után a' kardját a' hüvejibe visszafizta dugja.

A' Lyon városa béli sejemhimzök (himvarrók) egy fetét - kék bársony ruhát ajándékoztanak az Első Konzúlnak, a' melly aranyal és sejemmel van ki himezve. A' figurák, borostyán koszorukat, buzafejeket, és pálmaágakat ábrázolnak. Ez mindent feljül túl, a' mi e' félét még eddig látni lehetett. Meg ígérte a' Konzúl a' Lyoniaknak, hogy ő ennekutánna is meg nem szünik az ő régi boldogságoknak helyre állítására minden lehetségest meg tenni.

Nyóltz Frantziák, kiknek neveik, *Deeber*, *Alquier* Nápolyi Követnek Secretáriussa; *Hondouert* Fő Indzsinér az Olasz Országi ármádiánál; *Vicar* rajzoló és festő; *Dampierre* Adjutáns; *Baguerri*s Táborig Orvos; *Fressinel* és *Andsa* Frántzia utazók és *Morlin*, a' Posta hivatalokra ügyelő fő-tiszt, Sept. 29 - dikére viradó éjjel olyan vakmerő probatételre vetemedtek Olofz országban, a' mellynek tsak a' hallására is fel áll sokaknak a' haja szála. A' *Vezuviusnak* 1776 - dik esztendő béli tűzokadásától fogva, midőn ezen hegynek formája egészfizzen meg változott, annak szájába, töltsérébe (Krater) vagy üregébe, senki bé nem mérészelt menni. A' nevezett 8 Frantziák erre a' nagy próbára vetették fejeiket ezen alkalmatossággal, és szerentsésen ki jöttek belölle. A' legkülsőbb karimáján alól 202 lábnyira hágtsáltak le beléje, a' nélkül, hogy leg kissebb szerentsétlenség által meg gátoltattak volna vakmerő fel tett tzeljoknak egész tökéllétefféggel való végre hajtásában.

Abban a *Rambouilleti* nevezetes nemzeti Frantzia nagy mezejei majorban, a' hol a' Frantzia országlószék a' Spanyol juhakkal való gazdálkodást folytattatja, ezen eiztendőben száz külömbkülömbféle. gabona, fű, fűszerfűzám, és patikai plánták' némeivel tettek, gazdasági próbákat. Egyiptomból hozták őket, oly véggel, hogy meglátsák, valyon a' Frantzia ég alatt meg termi e' őket, a' föld. Vagyon közöttök három féle Felső és ugyan annyi Alsó Egyiptomi buza, mellyeknek egygyike nevezetesen igen bőv lisztet ad, vagy mint Erdélyben a' Kalotaszegi lakosok szeretik szollani, nagy szaporája van. Van ezen gazdasági plánták között továbbá 6 sorú arpa, Szeretsen lentse, mellynek a' szára 6 láb magasságú, Törökbuza (Kukuritza), külömb külömb babok, tsitsiri borsók, vad borsók, &c.

A' *Beauvaisi* füves kertben nagyon ritka termékenységet jegyezték = meg az idén egy buza szemnek, a' melyről 19 búzafők nevedtek fel és mind egygyütt 2508 búzafőnek találtattak bennük. Ugyan ott egy téli arpa szem, 92 fejeket, és ezek mind egygyütt 7544 szemet hoztak. Egy szem rozsról 121 fejek nőttek, a' mellyekből 3630 szem rozs került ki. Semmi mesterséges irágyát nem fordítottak ezen próbatételekre, egyéb mesterséges termékenyítő szert sem legkisebbet is.

Tegnap u. m. Nov. 9 = dike igen nevezetes innepnap vala valaminth Párisban, úgy egész Frantzia országban. Ezen a' napon vetette meg *Bonaparte* ez előtt két eiztendővel mind azoknak a' dolgoknak legnehézebb fejelet = kövét, a' mellyek az óta a' világ' ábrázatján a' tudva lévő nagy fordulásokat egymásután magokkal hozták. Azon nevezetes nap' emlékeztetének és a' közösa-

séges békesfégnék égygyesült innepnapja lévén ez, meg lehet könnyen hinni felölle azt, a' mit a' Párisi irók írnak, hogy ott a' leg öregebb ember sem látott olyan világositást, mint Páris várossa ki volt ezen estve világositva. A' leg szebb estvéjek volt ez a' Párisiaknak 12 éztendőknek lefolytok alatt bizonyoson.

Az eső egész éjjel és még 9 = dikben is egész délig esett ugyan, úgy hogy már csak nem reszkettek a' néki készült Párisiak, hogy meg fognak az az napi időöltéssektől fosztatni. Nehezen esett hajnalban sokaknak, midőn az öröm = ágyuknak dörgése által fel serkentetvén, egyszersemind az esőnek suhogását hallották. Hanem csakugyan meg állván ez dél tajban és az ég fel tisztulván, mindeneiket vidám ábrázatba öltöztetett. Egyszeriben el lepte minden utzákat a' sokaság, az ablakok nézőkkel teltek el. Az új hídak hármastriumfusi kapu szemléltetett. Az egész három hídak között lévő *Sequana* vizének színe és vidéke, egy valóságos Tündér: templomhoz hasonlított, &c. — (Hanem ezekről talám máizsór többet).

* *

Harmadszori Híradás.

A' Kiss - Kúnságban, Halas városa mellett lévő *Harka* nevű pusztán vagy on Szent Márton - Kátán lakó *Kovács Móses* Urnak 100 darabnál többől álló válogatott ménese el adó, a' mellyhez való ménlovak, Szent - Márton Kátán Jász - Berény mellett, a' nevezett Urnak lakó helyén tartatnak. — A' kiknek tehát ezen említett ménest a' mén lovakkal együtt, vagy azok nélkül meg venni kedvek volna; ne sajnállyák azt, az itt *Harka* pusztán meg nézni, vagy meg nézetni

és azután vevő szándékjokat, akár levelek által, akár pedig személylyessen, a' fent nevezett *Kovács Móses* Urnál, Szent Márton = Kátán jelenteni.

Jelentés.

Békéssen ugyan *Békés Vármegyében* a' múlt 28. ik *Septemberben* e' folyó esztendőben tartatott vásárra *Csabai Lakos Kereskedő Liptsei Josef*, magtalan ember, el = menvén meg előzőtt napon estve, 's hát reggel, az az 28 ikán egy fogadott tiatskája (kit ő maga nevezetire nevezett volt el) *Liptsei Martony* 9 esztendős, köptzős, síma szöke ábrázatú, és hajú, Thóth nyelvü, a' ki írni azon a' nyolven és öt *Arithmetica Simplex Speciese* ket is alkalmasint mint gyermek tud, lábbliban, kalapban 's egy lábba valóban mezét lábbal el indulván azon *Liptsei Josef* Attya után, az úton *Békés* felé, valaki által annyira el = ragatott azon gyermek, hogy noha mindenütt körül belül kurentáltatta ezen fogadott Attya, mindazonáltal mai napig is semmi nyomára és hírire nem találhatott, mely gyermeket hogy ha valaki fel találná 's nékie eránta hirt adna, 100 Rh. forintokkal, a' ki pedig ezen gyermeket fent irt *Liptsei Josef*hez *Csabára* *Békés Vármegyébe* el hozná, nemcsak 100 Rh. forintokkal, de azon kívül úti költséggel és más jó akarattal is igiri meg jutalmazni, sőt arra magát kötelezi. — Költ *Csabán* *Nov. 8 = dikán* 1801.

* *

A' mai ujság mellett küldjük az Egyiptomi históriának P. árkussát.